

Notitie

REKENKAMERCOMMISSIE

aan Leden gemeenteraad

c.c. College van B&W, directie en overige geadresseerden

van Rekenkamercommissie

onderwerp Nazorgonderzoek Wmo

team GEGRF/Rekenkamer
steller R. Lamberts
doorkiesnummer 077-359 62 79
e-mail r.lamberts@venlo.nl
datum 22 april 2010

I. INLEIDING.

In september 2007 heeft de rekenkamer het eindrapport *'Meedoen tegen (w)elke prijs?'* uitgebracht, een onderzoek naar de kwaliteit van de startsituatie van de Wmo. Op 31 oktober 2007 heeft de raad besloten om de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen en het college opdracht gegeven de aanbevelingen uit te gaan voeren. De raad besloot bovendien dat de voortgang van de aanbevelingen binnen één jaar gerapporteerd moesten worden aan de raadscommissie Sociaal Maatschappelijke Zaken (SMZ).

De belangrijkste conclusies uit het onderzoek van 2007 waren dat de voorbereiding van de Wmo te veel beperkt was tot de operationele uitvoering, zodat onvoldoende duidelijk bleef wat de gemeente Venlo op het gebied van de Wmo wil bereiken, wat ze daarvoor gaat doen en wat dat mag kosten. Daarnaast had de rekenkamer twijfels over de betaalbaarheid van de Wmo met name vanwege de keuze om het bestaande kwaliteitsniveau te handhaven.

De rekenkamer adviseerde de beleidsvoorbereiders om in het Wmo beleidsplan – dat in 2007 opgesteld zou worden – zich vooral te richten op het SMART formuleren van het Wmo beleid, een nulmeting uit te voeren, indicatoren samen te stellen en het beleid meer in samenhang te brengen met de activiteiten en het daarvoor benodigde budget. Een andere aanbeveling had betrekking op het nemen van besluiten met betrekking tot uitbesteding op basis van kostenoverwegingen. Deze aanbeveling werd gedaan in het licht van de contractonderhandelingen die zich in 2008 zouden aandienen. In verband met de financiële onzekerheden en risico's als gevolg van de 'open eind constructie' van de huishoudelijke zorg adviseerde de rekenkamer om de potentiële omvang van de zorgvraag inzichtelijk te maken en om periodiek verantwoording aan de raad af te leggen middels juiste, volledige en tijdige rapportages. Deze aanbeveling hebben wij destijds zeer hoge prioriteit gegeven.

In het vierde kwartaal van 2009 heeft de rekenkamer besloten om een nazorgonderzoek uit te voeren. Gelet op het feit dat inmiddels een periode van twee jaar was verstreken sinds de besluitvorming over het onderzoeksrapport, zijn wij van mening dat dit een goed moment is om de realisatie van de verbeterlagen te monitoren.

Doel van dit nazorgonderzoek is om een beeld te vormen van de doorgevoerde verbetermaatregelen en de daarmee bereikte resultaten ten aanzien van het Wmo beleid en de uitvoering daarvan.

Werkwijze.

Dit nazorgonderzoek is in eigen beheer door de secretaris/onderzoeker onder begeleiding van de voorzitter van de rekenkamer uitgevoerd.

Ten eerste hebben wij op basis van het raadsbesluit van 31 oktober 2007 een vragenlijst opgesteld en ter beantwoording aan het college van B&W voorgelegd. De antwoordbrief van het college¹ is integraal opgenomen in bijlage 1 van deze notitie. Het college heeft zijn antwoorden onderbouwd door het meezenden van de desbetreffende documenten.

Daarnaast hebben wij een zelfonderzoek uitgevoerd in de vorm van een documentenanalyse. Hiervoor heeft de rekenkamer de relevante beleids- en verantwoordingsstukken geanalyseerd over de periode van oktober 2007 (moment van bestuurlijke behandeling van het rekenkamerrapport) tot en met oktober 2009.

Naast een analyse van de inhoud van deze documenten, hebben wij onderzocht hoe de raad in de afgelopen twee jaar zijn sturende en controlerende rol heeft ingevuld ten aanzien van de Wmo. De Wmo is immers een belangrijke nieuwe gemeentelijke taak, die niet alleen de nodige voorbereiding in organisatorische zin heeft vereist, maar zeker ook beleidsmatig. In mening gemeente – Venlo vormde daarop geen uitzondering – stond de invoering van de Wmo en de daaraan verbonden maatschappelijke implicaties destijds hoog op de politieke agenda. Deze sturende en controlerende rol van de raad komt daar waar dit van toepassing is in de hierna volgende paragrafen nader aan bod, maar ook in paragraaf 5 van deze notitie. In bijlage 4 is een totaaloverzicht opgenomen van de door ons onderzochte documenten.

De resultaten uit de documentenanalyse en de antwoordbrief van het college hebben geleid tot bevindingen en conclusies. Omdat de rekenkamer ook het 'verhaal achter de feiten' van belang vindt, hebben wij aanvullend interviews gevoerd met de betrokken bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijken².

De bevindingen op basis van dit nazorgonderzoek en de daaruit voortkomende conclusies treft u in deze notitie aan. Omdat dit een nazorgonderzoek betreft en de conclusies naar ons oordeel voor zich spreken, hebben wij geen aanbevelingen geformuleerd. In hoofdstuk II zijn de bevindingen (volledig) opgenomen naar analogie van de onderzoeksvragen. Een samenvatting daarvan treft u aan in hoofdstuk III, waarna in hoofdstuk IV de conclusies volgen.

---

¹ Ontvangen door de rekenkamer op 3 december 2009.

² Een gecombineerd interview met de portefeuillehouder (vanaf 1 januari 2010) en het afdelingshoofd en een gecombineerd interview met twee beleidsmedewerkers Maatschappelijke Ontwikkeling (zie bijlage 4).

II. BEVINDINGEN

0. Algemeen.

Het Wmo beleidsplan 2008-2011 is korte tijd na het verschijnen van het rekenkameronderzoek naar de Wmo opgesteld. In het Wmo beleidsplan is een aantal fundamenteën benoemd waarop het Wmo beleid is gestoeld, waaronder het beleidsprogramma Participatie, Agenda 22³ en de RMO discussie⁴. Ook de aanbevelingen die de rekenkamer geformuleerd heeft in haar onderzoeksrapport maken onderdeel uit van de benoemde fundamenteën.

De verwachtingen van dit nazorgonderzoek zijn daarom hoog gespannen.

1. Wmo beleid.

Onderzoeksvragen:

- a. Is het Wmo beleid zodanig gestructureerd dat de samenhang en sortering in één oogopslag inzichtelijk is?
- b. Is hierbij een doelenboom gehanteerd?
- c. Is het Wmo beleid Specifiek, Meetbaar, Realistisch en Tijdgebonden (SMRT) geformuleerd?
- d. Is het Wmo beleid geformuleerd in termen van maatschappelijk effect?
- e. Zijn de voornoemde aanbevelingen in het Wmo beleidsplan gerealiseerd?

Bevindingen.

- *Samenhang en sortering van beleid, doelenboom en maatschappelijk effect.*

Het Beleidsplan Wmo 2008-2011 geeft een overzicht van alles wat onder de Wmo kan worden begrepen. Het gaat om inhoud en samenhang over de volle breedte van de Wmo.

Het Beleidsplan is in feite opgebouwd uit vier 'blokken':

- Kernpunten, waarin onder meer de vijf speerpunten voor de beleidsperiode 2008-2011 zijn samengevat;
- Inleiding, waarin de uitgangspunten en het totstandkomingsproces van het beleidsplan is beschreven;
- Fundamenteën van het Wmo-beleid, waaronder het (beleids-)programma Participatie en de uitgangspunten van het beleid;
- De negen prestatievelden: in de Wmo zijn de gemeentelijke taken op het gebied van zorg en welzijn beschreven in een negental beleidsvelden, ook wel prestatievelden genoemd.

Omdat de prestatievelden ook bestaand beleid bevatten is in het Beleidsplan de samenhang tussen de vijf speerpunten en de negen prestatievelden niet expliciet aangeduid; deze moet de lezer zelf uit de beleidsteksten afleiden.

³ De 'Agenda 22' is ontwikkeld door de Verenigde Naties en stoelt op gelijke kansen – een mensenrecht. De agenda stimuleert een effectief en inclusief beleid voor mensen met beperkingen.

⁴ De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling heeft de discussie gevoerd over de toekomst van de Wmo, over rollen en verantwoordelijkheden.

Het beleidsplan opent op pagina 1 met het benoemen van de kernpunten Wmo, die geconcretiseerd zijn in een vijftal speerpunten voor deze beleidsperiode. De speerpunten zijn geformuleerd in termen van te bereiken maatschappelijk effect.

Het betreft (kort samengevat):

1. *zelfstandig wonen en leven*: we bereiken een op de toekomst gericht woon- en leefmilieu, waarbij vraag en aanbod veel beter op elkaar zijn afgestemd.
2. *sociale versterking in buurt en wijk*: er wordt samenhang gerealiseerd van individuele voorzieningen en collectieve arrangementen en voorzieningen.
3. *goede toegang tot zorg*: inwoners weten waar ze terecht kunnen, over drie jaar weten alle ouders en kinderen waar ze het Centrum voor Jeugd en Gezin kunnen vinden en de ketenzorg voor kwetsbare groepen is uitgerold met aantoonbare resultaten.
4. *kwaliteit van de dienstverlening*: het gehele proces van informatie/advies tot en met verstrekking van voorzieningen verloopt vlot en klantgericht.
5. *mantelzorg en vrijwilligers*: er wordt een netwerk van ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers gerealiseerd dat voldoet aan de behoeften.

Op pagina 29 van het Beleidsplan is een schema opgenomen waarin de doelen en de aanpak van prestatieveld 6⁵ in één oogopslag inzichtelijk is gemaakt. In dit schema is de missie van de Wmo vertaald in een hoofdoelstelling, die is uitgesplitst in drie subdoelstellingen (van algemeen naar specifiek) en vervolgens in activiteiten/prestaties.

De rekenkamer merkt op dat dit schema beschouwd kan worden als een doelenboom, die zich echter beperkt tot één van de 9 prestatievelden van de Wmo.

- *SM(A)RT-heid van de beleidsdoelen.*

In het rekenkameronderzoek van 2007 was één van de conclusies, dat het Wmo beleid in termen van prestaties in behoorlijke mate SM(A)RT was geformuleerd, hoewel de factoren meetbaarheid en tijdgebondenheid van enkele doelformuleringen beter hadden gekund.

In de antwoordbrief van het college (bijlage 1) in reactie op de vragenlijst met betrekking tot dit nazorgonderzoek staat, dat: *“bij de opzet van het beleidsplan Wmo gekozen is voor een kadernotitie. Dit betekent dat in dit document niet een gedetailleerde SMART uitwerking is opgenomen, met name ook omdat anders een overlap met de beleidsprogramma’s zou ontstaan”* aldus B&W.

Verder geeft het college van alle 9 prestatievelden informatie over de indicatoren c.q. over de plaats waar deze kan worden gevonden.

Het voert te ver in het kader van dit nazorgonderzoek om van alle beleidsprogramma’s de doelstellingen die Wmo gerelateerd zijn op SM(A)RT-heid te onderzoeken. Immers, de Wmo is heel breed en doorsnijdt in feite alle gemeentelijke beleidsprogramma’s. In het Beleidsplan Wmo staat dat het zwaartepunt bij het beleidsprogramma Participatie ligt. Daarin is ook aangegeven dat de Wmo (en ook de speerpunten) met name in dat programma verder wordt uitgewerkt. Volgens het beleidsplan worden de doelstellingen in het programma Participatie meetbaar uitgedrukt en gekoppeld aan indicatoren om de realisatie van de doelstellingen goed in het vizier te kunnen houden.

---

⁵ De Wmo omvat in totaal 9 prestatievelden, waarvan prestatieveld 6 één van de nieuwe taken per 1-1-2007 betreft.

Verder schrijft het college in zijn beantwoording, dat prestatieveld 6 (individuele voorzieningen voor mensen met beperkingen) in het beleidsplan Wmo de meeste aandacht krijgt omdat dit de kern van de Wmo 'smal' vormt. *“Met dit prestatieveld is immers een nieuwe en omvangrijke taak bij de gemeente terecht gekomen. Naast de oud WVG voorzieningen gaat het ook om de hulp bij het huishouden (HbH). Gelet op de omvang van het cliëntenbestand, het budget en de mogelijke risico's heeft dit bij de invoering van de Wmo de grootste prioriteit gekregen.”* aldus de antwoordbrief van B&W.

Aangezien de rekenkamer in 2007 heeft aanbevolen om het SM(A)RT formuleren van de doelstellingen te effectueren in het beleidsplan Wmo, hebben wij in dit nazorgonderzoek de SM(A)RT-heid van prestatieveld 6 zoals dat geformuleerd is in het Beleidsplan Wmo 2008-2011 beoordeeld. De uitgebreide beoordeling met onderbouwing is opgenomen in bijlage 2 bij deze notitie.

Kort samengevat zijn de doelen in het Beleidsplan Wmo voldoende specifiek, redelijk meetbaar en voldoende realistisch en tijdgebonden geformuleerd.

Omdat het college aangeeft dat zij het beleidsplan Wmo als kadernotitie beschouwt en de 'vertaling' daarvan in de beleidsprogramma's heeft opgenomen, hebben wij daarnaast het programma Participatie in de beleidsbegroting 2009 onderzocht voor wat betreft de doorvertaling van prestatieveld 6 en de SM(A)RT-heid daarvan. Het beleidsplan Wmo is vastgesteld in de raad van april 2008, zodat de doorvertaling in de beleidsprogramma's van de begroting 2009 zijn beslag moet hebben gekregen.

De bevindingen daarvan zijn:

- Het programma Participatie (programma 3, pagina's 3-23 tot en met 3-28) beschrijft dat dit programma sterk verweven is met de Wmo, maar nog een stap verder gaat. Tevens legt het programma Participatie de verbinding tussen beleidsterreinen, met andere programma's en met de Wmo.
- In de beleidsbegroting wordt een behoorlijke verwachting geschapen, doordat de ambitie wordt uitgesproken dat in de jaren 2009 en 2010 ingezet wordt op de daadwerkelijke realisatie van de ambitie van het programma. De rekenkamer constateert dat dit een heldere tijdgebonden uitspraak is.
- Als we kijken naar de indicatoren en streefwaarden, dan zien we de kwaliteitscriteria die in het beleidsplan zijn benoemd (rechtmatigheid, doelmatigheid, doorlooptijd en samenwerking ~ zie bijlage 2) niet terug in de programmabegroting.

De SM(A)RT-heid van de Wmo beleidsdoelen in de programmabegroting 2009 is onvoldoende.

In de interviews is aangegeven dat dit vooral geldt ten aanzien van de prestaties en de indicatoren. Belangrijke redenen hiervoor zijn dat er relatief weinig tijd beschikbaar was tussen beide documenten (feitelijk slechts 3 maanden) waarin ook nog eens drie verschillende trajecten liepen. Dat was het rekenkamerrapport, een discussie met de raad en de ketenpartners over een verfijning van het programma Participatie en de afspraken met het Rijk in het kader van het Grote Steden Beleid. Deze drie vroegen allemaal om het formuleren van doelstellingen en indicatoren, maar bleken moeilijk op één lijn te krijgen. Er is toen voor gekozen om bij de jaarrekening 2008 een bijlage te voegen waarin de indicatoren voor de Wmo-smal waren opgenomen.

Door te kiezen voor een andere opzet met nieuwe programma's en een beperkt aantal indicatoren, is de Wmo in de begroting 2010 nog maar beperkt herkenbaar. Na vaststelling van de programmabegroting 2010 door de raad (in maart 2010) wordt het beleid concreet uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's.

Verder is in de interviews aangegeven dat destijds de wetenschap bestond dat de bestaande programmastructuur in 2009 op de schop ging. Dat gold ook voor het programma *Participatie* waarin de Wmo vooral zijn plek moest krijgen.

- *Aanbevelingen geëffectueerd in beleidsplan*

De aanbevelingen met betrekking tot de beleidsformulering zijn grotendeels geëffectueerd in het beleidsplan Wmo 2008-2011. Daar waar dit niet het geval is, heeft het college om haar moverende redenen daarvan afgeweken (zie ook het onderdeel '*SM(A)RT-heid van de beleidsdoelen*').

2. Inzicht in doelbereik.

Onderzoeksvragen:

- a. Is de mate van doelbereik inzichtelijk gemaakt met behulp van meetbare indicatoren en zijn de doelstellingen in streefwaarden uitgedrukt?
- b. Is een nulmeting opgesteld om de startsituatie inzichtelijk te maken?
- c. Zijn de voornoemde aanbevelingen in het Wmo beleidsplan gerealiseerd?

Bevindingen.

- *Meetbare indicatoren en streefwaarden.*

In de antwoordbrief van het college (bijlage 1) is per prestatieveld informatie gegeven over de indicatoren en de plaats waar deze kan worden gevonden.

Aangezien het college het beleidsplan Wmo beschouwt als een kadernotitie wordt voor de mate van doelbereik met behulp van indicatoren, het uitdrukken van doelstellingen in streefwaarden en het inzichtelijk maken van de startsituatie, naar de verschillende beleidsprogramma's verwezen.

Als we bijvoorbeeld kijken naar prestatieveld 3 (*Informatie, advies en cliëntondersteuning*) dan staat in het beleidsplan onder het kopje '*Doelstellingen en aanpak*' (pag. 16): "*uit de stadspelling van 2006 blijkt dat 63% van de inwoners op de hoogte is van de aanwezigheid van de Wegwijzer. [...] De komende planperiode zal daarom worden ingezet op een verdere bekendheid en toegankelijkheid van de Wegwijzer, zijnde hét Wmo loket.*"

Gelet op de antwoordbrief van B&W kan verwacht worden dat de concretisering van deze doelstelling is uitgewerkt in het programma Participatie van de beleidsbegroting 2009. Dit is echter niet het geval.

Een goed voorbeeld daarentegen betreft prestatieveld 2 (*Ondersteuning van jeugdigen met problemen en van ouders*). In het beleidsplan Wmo zijn onder '*Doelstellingen en aanpak*' (pag. 14) wél geconcretiseerde doelen opgenomen: "*In de programmabegroting van de gemeente zijn voor het jeugdbeleid doelstellingen opgenomen⁶. De volgende hebben betrekking op prestatieveld 2:*

- *Eind 2009 neemt 70% van de doelgroopleerlingen deel aan VVE.*
- *[...].*
- *[...] enz.*

⁶ In het beleidsprogramma '*Achilles*'.

- *Het aantal contactmomenten bij het JIP is minimaal 4500 op jaarbasis.*"

Deze concrete prestatieparameters zijn één op één terug te vinden in de programmabegroting 2009 bij het programma 'Achilles' (pagina's 3-42 t/m. 3-44).

Voor wat prestatieveld 6 (Individuele voorzieningen voor mensen met beperkingen) betreft wordt de kwaliteit van de uitvoering gemeten door middel van klanttevredenheidsonderzoek en het project 'kwaliteit van de dienstverlening'. Het valt ons daarbij op, dat de doelstellingen niet zijn geconcretiseerd in streefwaarden.

- *Nulmeting.*

In het beleidsplan Wmo 2008-2011 is vermeld dat de eerste verantwoording van de geleverde prestaties (die betrekking heeft op 2007) beschouwd kan worden als een brede nulmeting. De verantwoordingsrapportage over 2007 ⁷ bevat een verbale toelichting over de realisatiecijfers (kwantitatief en financieel) van prestatieveld 6, de individuele Wmo voorzieningen. Tevens zijn deze 'kerncijfers' opgenomen in een bijlage, evenals een geactualiseerde meerjarenraming en de resultaten van een klanttevredenheidsonderzoek. In de betreffende stukken is niet aangegeven, dat het hier gaat om een nulmeting dan wel startsituatie van de Wmo. Bovendien bevat deze rapportage de prestatiegegevens van de smalle Wmo, dus van een nulmeting van de brede Wmo is geen sprake.

De bekendheid met het Wegwijzerloket (prestatieveld 3) is in de Stadspeiling 2006 bij wijze van nulmeting gemeten.

De nulmeting van de ondersteuning door middel van mantelzorg en vrijwilligers (prestatieveld 4) is bij de jaarrekening 2008 opgenomen.

In de interviews is aangegeven dat in 2010 meer aandacht zal worden besteed aan een nulmeting en aan concretisering van de streefwaarden.

- *Aanbevelingen geëffectueerd in beleidsplan*

Het college beschouwt het beleidsplan als een kadernotitie, waarin inhoudelijk de richting wordt bepaald. *"Uitwerking in meetbare doelstellingen en indicatoren vindt vooral plaats in het beleidsprogramma Participatie"* zo staat vermeld in de inleiding van het beleidsplan.

Ook in de antwoordbrief (bijlage 1) verwijst B&W voor de mate van doelbereik met behulp van indicatoren, het uitdrukken van doelstellingen in streefwaarden en het inzichtelijk maken van de startsituatie naar de verschillende beleidsprogramma's (zowel programmabegroting als jaarstukken) en naar de jaarlijkse Stadspeiling.

Bij de behandeling van het Wmo beleidsplan in de commissie SMZ en vervolgens in de raadsvergadering van april 2008 ⁸ heeft de raad een behoorlijk aantal kanttekeningen, vragen en opmerkingen geplaatst. Een greep hiervan uit de notulen van deze twee vergaderingen:

- *"... merkt op dat het beleidsplan niet uitblinkt in concreet beleid".*
- *"Er is nog veel in ontwikkeling en er zijn nog veel onduidelijkheden".*
- *"...vindt het uitgebreide rapport toch onoverzichtelijk als totaal".*
- *"... vraagt de financiële risico's inzichtelijk te maken".*

⁷ Raadsinformatiebrief 2008-82 d.d. juni 2008, met diverse bijlagen.

⁸ Raadsvoorstel nr. 2008-24, commissie SMZ d.d. 9-4-2008, raad d.d. 23-4-2008.

- “...informeert naar de begroting van de andere prestatievelden”.
- “de vraag is wanneer gebeurt wat en hoe”.
- “wanneer wordt een en ander gerealiseerd”.
- “... vraagt met klem bij de uitvoeringsvoorstellen de doelstellingen van de prestatievelden smart en helder te formuleren”.

Het college gaf destijds in zijn beantwoording aan dat “bij de begroting in november gepoogd wordt alles helder te maken”. “In het programma Participatie zullen wij die doelstellingen smart en voorzien van indicatoren aan u voorleggen”. “Er liggen al enkele richtingen voor beleid en die zullen in het programma Participatie verder vorm worden gegeven”.

Deze toezegging was voor de raad voldoende geruststellend om in te stemmen met het beleidsplan en de raad “wacht met belangstelling de vervolgvorstellen af”.

De rekenkamer heeft geconstateerd, dat de SM(A)RT-heid van de Wmo beleidsdoelen in de programmabegroting 2009 onvoldoende is (zie bevindingen onder ‘SM(A)RT-heid van de beleidsdoelen’ van deze notitie). Verder hebben wij de concretisering van de doelstellingen van de prestatievelden 2, 3 en 6 in de programmabegroting 2009 onderzocht (zie bevindingen onder ‘Meetbare indicatoren en streefwaarden’ van deze notitie). Met uitzondering van prestatieveld 2 is deze concretisering in de begroting 2009 niet gerealiseerd.

Tegen deze achtergrond is het bijzonder opmerkelijk, dat de raad bij de behandeling van de programmabegroting (zowel in de commissie FBV van 23 oktober 2008 als in de raadsvergadering van 7 november 2008) niet is teruggekomen op de bij het beleidsplan gemaakte opmerkingen en ook het college niet heeft gewezen op de nakoming van de gedane toezeggingen.

3. Kwaliteit en kosten.

Onderzoeksvragen:

- a. Zijn de verschillende beleidsuitgangspunten (het beoogde kwaliteitsniveau en budgettaire neutraliteit) op consistente wijze met elkaar in verband gebracht?
- b. Is het uitgangspunt van budgettaire neutraliteit gerealiseerd zonder dat concessies zijn gedaan ten aanzien van de bestaande kwaliteit?
- c. Zijn besluiten m.b.t. uitbesteding gedaan mede op basis van kostenoverwegingen?
- d. Is bij de contractonderhandelingen in 2008 rekening gehouden met de vorenstaande aanbeveling?
- e. Zijn beslisvoorstellen aan de raad voorgelegd waarbij inzicht in de financiële consequenties daarvan ontbrak?

Bevindingen.

- *Beleidsuitgangspunten consistent met elkaar*

Bij het rekenkameronderzoek in 2007 concludeerde de rekenkamer dat een aantal belangrijke uitgangspunten op gespannen voet met elkaar staan. Enerzijds wilde men het kwaliteitsniveau van de dienstverlening voor de burger minimaal handhaven en anderzijds werd gestreefd naar een budgettair neutrale uitvoering. Daarom adviseerde de rekenkamer – in relatie tot de verwachte groei van de zorgvraag – om dergelijke mogelijk tegenstrijdige beleidskeuzes op consistente wijze met elkaar in verband te brengen.

In zijn reactie antwoordt het college dat op basis van contracten met daarin kwaliteitselementen en tarieven de uitgaven in de afgelopen jaren binnen het principe van budgettaire neutraliteit zijn gerealiseerd. Hiermee blijft de vraag open of de verschillende beleidsuitgangspunten met elkaar in verband zijn gebracht. In het beleidsplan Wmo is op pagina 28 wel relatief veel aandacht besteed aan de wijze waarop het uitgangspunt van budgettaire neutraliteit gerealiseerd kan worden. Er zijn voorgenomen maatregelen opgesteld die de zorg betaalbaar moeten houden en er is aangegeven dat bij aanbesteding niet alleen op prijs maar ook op kwaliteit en bereidheid tot samenwerking wordt geselecteerd.

- *Budgettaire neutrale uitvoering.*

Blijkens de verschillende verantwoordingsrapportages, proraps en jaarstukken is de Wmo tot en met het eerste halfjaar van 2009 binnen de geraamde budgetten uitgevoerd. Er is niet getornd aan het vastgestelde kwaliteitsniveau. In deze periode is zelfs sprake geweest van onderbesteding en zijn de restant budgetten conform raadsbesluit toegevoegd aan een egalisatiereserve.

In prorap 2009-II is voor het eerst sprake van een budgetoverschrijding, die uit de egalisatiereserve gedekt is. In die prorap wordt de verwachting uitgesproken dat in 2010 en volgende jaren het Wmo budget structureel overschreden wordt. Als belangrijkste oorzaak hiervoor geeft het college aan de nieuwe tarieven voor HbH en een wetwijziging waardoor de inzet van alfa-hulpsterk in het gedrang komt. Dit in combinatie met het feit dat de nieuwe landelijke verdeling van Wmo gelden voor Venlo negatief uitpakt. Daarom zal het college bij de meerjarenbegroting 2010-2013 voorstellen aan de raad doen voor terugdringing van dit tekort dan wel verruiming van het budget.

In de raadsvergadering bij de behandeling van deze prorap delen enkele fracties hun zorgen over deze ontwikkeling. Daarbij wordt B&W opgeroepen om *“niet alleen te kijken naar de financiële prognoses en het aanpassen van de budgetten aan de uitgaven, maar ook naar de effecten die het schrappen van een aantal onderdelen zou kunnen hebben.”*

- *Contractonderhandelingen, uitbesteding en kostenafweging.*

In 2009 heeft een aanbesteding plaatsgevonden van trapliften en van HbH. Uit de beantwoording van het college valt op te maken dat het kostenaspect – naast kwaliteit – hierbij als belangrijk criterium gold.

De aanbesteding van de Hulp bij het Huishouden (HbH) in 2009 heeft plaatsgevonden samen met alle (21) gemeenten in Noord- en Midden Limburg. Vooraf is een vaste prijs bepaald waarop vervolgens is aanbesteed. Deze prijs is bepaald op basis van een marktverkenning waarin een regionale kostenanalyse van aanbieders vergeleken is met het advies van de VNG en landelijke gegevens van PWC. Bij de aanbesteding is een uitgebreide set van kwaliteitscriteria gehanteerd. Omdat alle inschrijvers (7) voldeden aan de criteria is ook aan al deze zorgverleners gegund. De keuze is vervolgens aan de cliënt. Bij de aanbesteding van de trapliften (in 2009) zijn zowel kwaliteitscriteria (gewicht 60%) als de prijs (gewicht 40%) als gunningcriteria gehanteerd. De inschrijvers moesten bovendien voldoen aan een aantal minimum vereiste kwalificatiecriteria om überhaupt te

mogen inschrijven. Vervolgens heeft gunning plaatsgevonden aan de economisch meest voordelige inschrijving.

- *Financiële consequenties van beslisvoorstellen inzichtelijk*

Het beleidsplan Wmo is vergezeld van een bijlage waarin een indicatieve meerjarenbegroting van de Wmo 'smal' is opgenomen.

Medio 2008 is een wijziging van de Wmo verordening ter besluitvorming aan de raad voorgelegd⁹. Het betreft de afschaffing van de inkomensgrens voor mensen met een beperking die gebruik willen maken van de Regiotaxi tegen een gereduceerd tarief. In het betreffende raadsvoorstel zijn de financiële consequenties volledig doorgerekend en is de wijze van bekostiging helder aangegeven.

In de Kadernota 2010 (van mei 2009) is de verwachting uitgesproken dat de aanspraak op de vervoersbudgetten van de Wmo kleiner zal worden, omdat het reguliere Openbaar Vervoer toegankelijk wordt voor een grote groep mensen met een beperking. Daarvan is echter geen financiële vertaling in de Kadernota opgenomen. De rekenkamer veronderstelt dat dit zijn uitwerking bij de programmabegroting 2010 krijgt.

Verder geeft het college aan dat in 2010 een nieuwe Wmo verordening aan de raad wordt voorgelegd en dat daarbij een financiële paragraaf wordt opgenomen.

4. **Sturen-beheersen-toezien-verantwoorden.**

Onderzoeksvragen:

- a. Is in het Wmo beleidsplan samenhang aangebracht tussen doelen, activiteiten en budgetten?
- b. Is op adequate wijze periodieke verantwoording aan de raad afgelegd?
- c. Is in die periodieke verantwoording antwoord gegeven op de '3W-vragen': wat hebben we bereikt, wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft dat gekost?
- d. Is de potentiële omvang van de zorgvraag inzichtelijk gemaakt en is deze informatie toegepast bij het budgetteren van de kosten?

Bevindingen.

- *Samenhang doelen, activiteiten en budgetten.*

De samenhang tussen doelen, activiteiten en budgetten (de '3W vragen') is volgens het college gegeven in het schema op pagina 29 van het beleidsplan en de financiële bijlage. Ten eerste merkt de rekenkamer hierbij op dat de activiteiten/prestaties die in het schema op pagina 29 zijn benoemd en de financiële bijlage niet in die zin op elkaar aansluiten dat de samenhang daartussen zichtbaar is gemaakt. De op pagina 29 opgesomde activiteiten zijn niet van een kostenplaatje voorzien en de rubricering in de financiële bijlage sluit niet aan op de afzonderlijk benoemde activiteiten.

Daarnaast merkt de rekenkamer op dat zowel het schema op pagina 29 als de financiële bijlage bij het Wmo beleidsplan zich beperken tot prestatieveld 6 (individuele voorzieningen voor mensen met beperkingen). Voor de brede Wmo (alle 9 prestatievelden) is een dergelijk samenhangend overzicht niet weergegeven.

---

⁹ Raadsbesluit nummer 2008-48 d.d. 2 juli 2008.

Daar staat tegenover dat bij ieder prestatieveld in het beleidsplan in beschrijvende zin één onderdeel 'Doelstellingen en aanpak' en één onderdeel 'Middelen' is opgenomen. De samenhang daartussen is echter niet gegeven.

Ook in de programmabegroting 2010 is de samenhang tussen de doelen en de daarvoor in te zetten middelen nog niet gerealiseerd zoals men dat (ook ambtelijk) voor ogen had.

- *Periodieke verantwoording aan de raad.*

In bijlage 3 is een chronologisch overzicht opgenomen van documenten over de periode 2007 tot en met november 2009, zowel specifiek met betrekking tot de Wmo als de documenten van de reguliere P&C-cyclus (kadernota, begroting, proraps en jaarstukken).

De verschijningsfrequentie van Wmo gerelateerde verantwoordingsdocumenten is afgenomen. In 2007 zijn tenminste ieder kwartaal separate voortgangsrapportages ter informatie aan de raad gestuurd (in totaal 5).

Bij de laatste verantwoordingsrapportage van de Wmo over 2007 heeft B&W voorgesteld om de frequentie van deze rapportages terug te brengen tot eenmaal per halfjaar en in bijzondere omstandigheden hiervan af te wijken. Als motivatie is aangevoerd, dat de onzekerheden en risico's die bij de invoering van de Wmo speelden inmiddels zijn teruggedrongen.

Medio 2008 is gekozen voor integratie van de informatievoorziening in de reguliere P&C-cyclus. Dit is als mededeling en zonder onderbouwing opgenomen in de raadsinformatiebrief bij de Wmo-rapportage over het eerste halfjaar 2008 (RIB 2008-114).

Daarnaast constateren wij dat de verantwoordingsrapportages betrekkelijk 'laat' aan de raad zijn gestuurd, op zijn vroegst 3 maanden na de betreffende verantwoordingsperiode. Na integratie van de voortgangsinformatie in de programmarapportages is deze periode niet korter geworden.

De separate Wmo rapportages die zijn uitgebracht, zijn in de vorm van een raadsinformatiebrief (RIB) ter kennisname aan de raad gestuurd. Raadsinformatiebrieven worden in principe niet geagendeerd voor bespreking in een (raads-)commissievergadering tenzij hierom vanuit de raad wordt verzocht¹⁰. In de onderzochte periode hebben wij geen verzoek hiertoe aangetroffen.

Daarnaast blijkt uit de verslagen van de vergaderingen van de raadscommissie SMZ dat de voortgangsrapportages dan wel de proraps nauwelijks tot vragen of opmerkingen hebben geleid.

Uit de interviews komt naar voren dat op dit moment de gedachte bestaat om over de Wmo een separate monitor uit te brengen aan de raad als een soort jaarverslag (naar analogie van de jaarlijkse WWB-monitor), dus los van de reguliere p&c-cyclus. Omdat bij de Wmo relatief veel gegevens aangeleverd worden door externe partijen is het eigenlijk niet haalbaar om aan te haken bij de reguliere p&c-cyclus voor wat betreft de jaarverantwoording. Om een kwalitatief goede verantwoording te kunnen afleggen heeft het daarom de voorkeur van de bestuurder om deze apart uit te brengen omstreeks medio april/mei. Daarbij moet niet verwacht worden dat over alle 9 prestatievelden integrale verantwoording aan de raad wordt afgelegd volgens het vaste landelijke stramien.

Sommige doelen hebben betrekking op meerdere prestatievelden. Het gaat erom welke effecten zijn bereikt. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de gegevens waarover de

---

¹⁰ Een verzoek van één raadslid volstaat, mits dit beargumenteerd is. Het Presidium beslist of aan het betreffende verzoek kan worden voldaan.

gemeente aan het rijk verantwoording moet afleggen. Uiteraard wordt bij de opzet van een dergelijke monitor rekening gehouden met de wensen van de raad. Daarnaast is men voornemens om na afloop van de beleidsperiode terug te kijken op het Beleidsplan 2008-2011.

- *Verantwoording over '3W-vragen'.*

De rapportages Wmo die in 2007 en de eerste helft van 2008 zijn uitgebracht, zijn beperkt tot prestatievelde 6 (individuele voorzieningen). Door de bestuurder is hiervoor als argument aangedragen dat de belangstelling voor de Wmo bij de commissie SMZ met name bij dit prestatievelde en de huishoudelijke hulp lag, omdat dit destijds nieuw was voor de gemeente.

Deze specifieke verantwoordingsrapportages bestaan uit een beschrijvende toelichting van de gerealiseerde activiteiten in termen van output (de geleverde prestaties), niet in termen van outcome (wat is bereikt). Het is vooral een verbale opsomming van uitgevoerde activiteiten, de knelpunten die daarin zijn ontstaan en de beschrijving in hoeverre de kwaliteitseisen zijn gehaald. Naast de beschrijvende toelichting zijn de realisatiecijfers (in aantallen en financieel) per product in een bijlage opgenomen. Deze realisatiecijfers zijn in grafiekvorm weergegeven en gekoppeld aan de werkelijke kosten. Ook de begrotingscijfers zijn in deze overzichten als vergelijking ten opzichte van de realisatie weergegeven.

Kort samengevat geven de specifieke verantwoordingsrapportages inzicht in twee van de 3W vragen, namelijk *Wat hebben we gedaan* en *Wat heeft dat gekost*. Het antwoord op de vraag *Wat hebben we bereikt* blijft onbeantwoord.

In de jaarrekening 2007 (jaarverslag en programmarekening) is onder het kopje '*Wat is bereikt*' van het programma Participatie een beknopte opsomming van uitgevoerde activiteiten in beschrijvende zin opgenomen (kortheidshalve wordt verwezen naar de voorbeelden m.b.t. de Wmo op de pagina's 3-22 en 3-23 van het jaarverslag 2007). Deze beschrijving geeft echter geen inzicht in de mate waarin de beoogde doelstellingen van de Wmo zijn bereikt.

Verder bevat de jaarrekening een totaaloverzicht van de kosten op programmaniveau en een toelichting op de afwijkingen per beleidstaak. Er is geen inzicht geboden in wat de Wmo heeft gekost in 2007.

Voor wat de verantwoordingsdocumenten over 2008 (proraps en jaarstukken) en 2009 (proraps¹¹) betreft kan eenzelfde conclusie worden getrokken, met dien verstande dat in de jaarstukken 2008 de werkelijke kosten van de smalle Wmo wél zijn weergegeven.

- *Potentiële omvang zorgvraag in relatie tot budgettering van kosten.*

Het college blijft op het standpunt dat de potentiële zorgvraag theoretisch aanzienlijk groter is dan het feitelijk beroep dat op voorzieningen wordt gedaan en daarom niet als norm bij het budgetteren van kosten wordt toegepast. B&W geeft aan dat de raming van uitgaven gebaseerd is op ervaringsgegevens die elk kwartaal worden geactualiseerd.

De rekenkamer heeft met deze aanbeveling niet voor ogen gehad om het budget van de Wmo onnodig 'op te rekken' tot het niveau van de potentiële – theoretische – omvang van de zorgvraag. De opmerking moet worden gezien in het kader van een adequate beheersing van het uitgavenpatroon in meerjarenperspectief. Een up-to-date inzicht in

---

¹¹ De jaarstukken over 2009 waren ten tijde van dit onderzoek nog niet gereed.

trends en ontwikkelingen van de potentiële zorgvraag op lokaal niveau kan bijdragen aan een meer realistische budgettering van de kosten.

5. Sturing en controle door de raad.

Zoals in de inleiding van deze notitie gesteld, hebben wij tevens onderzocht hoe de raad zijn sturende en controlerende rol in de afgelopen twee jaar heeft ingevuld.

- *Raadswerkgroep Wmo.*

De raadscommissie Sociaal maatschappelijk zaken (SMZ) heeft in 2004 de raadswerkgroep Wmo ingesteld ter begeleiding van de invoering van de Wmo. Het doel en de taken van deze werkgroep waren als volgt geformuleerd: *“het waarborgen van de politieke betrokkenheid bij de invoering van de WMO en het faciliteren van de discussie. De werkgroep doet dit door namens de raad(scommissie) aan te geven op welke wijze, op welke momenten en met welk (soort) informatie de discussie wordt gevoerd en op welke wijze de commissie haar kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol wil invullen. De werkgroep bereidt de politieke discussie voor en stuurt het besluitvormingsproces.”*

De opdracht was met name gericht op het sturen van het besluitvormingsproces en het op gewenste momenten t.b.v. de raad contacten leggen met het maatschappelijke veld. De werkgroep is ook meer diepgaand inhoudelijk ingegaan op het beleid, onder andere ten behoeve van een verkenning van mogelijke scenario's voor toekomstige beleidsvoering van de Wmo en de rol die de gemeente(raad) hierin wenst te spelen. Daarnaast heeft de werkgroep op interactieve wijze met de samenleving het concept Beleidsplan Wmo voor besproken en de begeleiding van de vaststelling daarvan door de raad. En verder zijn enkele periodieke collegerapportages aan de raad over de voortgang van de uitvoering van de Wmo besproken. De werkgroep heeft enkele van deze RIB's (raadsinformatiebrieven) in de commissie SMZ geagendeerd.

Met de vaststelling van het Beleidsplan Wmo in april 2008 heeft deze raadswerkgroep haar taken volbracht en is ze ontbonden. Uit de evaluatie van deze werkgroep kan worden opgemaakt dat ze over het algemeen met tevredenheid terugkijkt op het gevolgde proces.

- *Terugkoppeling voortgang aanbevelingen.*

Bij de besluitvorming over het rekenkameronderzoek in oktober 2007 heeft de raad onder meer besloten dat de voortgang van de aanbevelingen binnen één jaar gerapporteerd moesten worden aan de raadscommissie SMZ.

Uit de onderzochte verslagen van de commissie SMZ maken wij op dat dit niet is gebeurd. Ondanks het feit dat dit niet is gebeurd, heeft ook de raadscommissie niet hiernaar gevraagd bij het college. En dit terwijl het onderwerp Wmo destijds gedurende lange tijd op de termijnagenda van de commissie SMZ prijkte.

III. SAMENVATTING

Beleidsformulering.

De aanbevelingen met betrekking tot de beleidsformulering van de Wmo zijn grotendeels geëffectueerd in het Wmo beleidsplan 2008-2011. De speerpunten van het Wmo-beleid zijn in het Beleidsplan geformuleerd in termen van te bereiken maatschappelijk effect. Er is ook een schema opgenomen dat beschouwd kan worden als een doelenboom, hoewel dat schema beperkt is tot één van de 9 prestatievelden van de Wmo, te weten prestatieveld 6 (*individuele voorzieningen voor mensen met beperkingen*). Verder is de beleidsformulering voldoende SM(A)RT geformuleerd.

Ondanks dat het college de concrete uitwerking van het Beleidsplan Wmo in de beleidsprogramma's van de programmabegroting zou opnemen, is deze 'vertaling' voor wat het Wmo-beleid betreft onvoldoende. Uit de interviews komt naar voren dat dit voornamelijk te wijten is aan tijdgebrek, het niet op één lijn krijgen van drie verschillende trajecten die hier betrekking op hadden en de omvorming naar een nieuwe programmastructuur¹². Voor wat de herkenbaarheid van de Wmo betreft, moet niet verwacht worden dat de programmabegroting 2010 verbetering zal laten zien.

Inzicht in doelbereik.

Met uitzondering van een enkel prestatieveld (in casu prestatieveld 2) zijn de doelstellingen niet geconcretiseerd in streefwaarden. Ook ontbreken veelal de indicatoren die de mate van doelbereik meetbaar moeten maken. Dit geldt zowel voor het Beleidsplan Wmo als voor de doorvertaling daarvan in de programmabegroting.

Daarnaast is met uitzondering van de prestatievelden 3 en 4, van de brede Wmo geen nulmeting gehouden.

Bij de raadsbehandeling van het Wmo beleidsplan heeft de raad kritische kanttekeningen geplaatst bij de concreetheid van het beleid, de overzichtelijkheid van het programma, de financiële implicaties en de streeftermijn voor realisatie. De toezegging van het college om hieraan bij de begroting tegemoet te komen was voor de raad voldoende geruststellend om in te stemmen met het beleidsplan. De beloofde concretisering is met uitzondering van prestatieveld 2 niet gerealiseerd. De raad is hierop echter niet teruggekomen.

Kwaliteit en kosten.

In het beleidsplan Wmo is relatief veel aandacht besteed aan de wijze waarop het uitgangspunt van budgettaire neutraliteit gerealiseerd kan worden en welke maatregelen men voor ogen heeft om deze zorg betaalbaar te houden. Bij de aanbesteding (zowel van de trapliften als van de hulp bij het huishouden) is niet alleen op prijs maar ook op kwaliteit geselecteerd. Dit heeft er tot en met het eerste halfjaar van 2009 toe geleid dat de Wmo binnen de geraamde budgetten uitgevoerd kon worden zonder aan het vastgestelde kwaliteitsniveau te tornen. De verwachting is nu dat vanaf 2010 het Wmo budget structureel overschreden wordt.

Bij de verschillende voorstellen die in de afgelopen twee jaar aan de raad zijn voorgelegd, zijn de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt en de wijze van bekostiging is op heldere wijze aangegeven.

---

¹² Vanaf de programmabegroting 2010.

Sturen-beheersen-toezien-verantwoorden.

De samenhang in doelen, activiteiten en budgetten (de '3W-vragen') is noch in het Beleidsplan noch in de beleidsprogramma's van de begroting gegeven. Financiële overzichten sluiten niet aan op de activiteiten, die op hun beurt niet gerelateerd zijn aan de doelstellingen.

In de onderzochte periode is de verschijningsfrequentie van Wmo gerelateerde verantwoordingsdocumenten afgenomen. Medio 2008 is gekozen voor integratie van de informatievoorziening in de reguliere P&C-cyclus. De verantwoordingsrapportages zijn op zijn vroegst 3 maanden na de betreffende verantwoordingsperiode aan de raad gestuurd. De verantwoordingsdocumenten hebben nauwelijks aanleiding gegeven tot het stellen van vragen of opmerkingen in commissie- en raadsvergaderingen.

De rapportages zijn voornamelijk beperkt tot prestatieveld 6 (individuele voorzieningen), omdat hier destijds de meeste (politieke) belangstelling voor bestond.

Verder geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in twee van de 3W-vragen (*Wat hebben we gedaan* en *Wat heeft dat gekost*). Het antwoord op de vraag *Wat hebben we bereikt* blijft onbeantwoord. Ook de jaarrekening geeft geen inzicht in de mate waarin de beoogde doelstellingen van de Wmo zijn bereikt en er wordt geen inzicht geboden in wat de Wmo heeft gekost.

Op dit moment bestaat de gedachte om over de Wmo een separate monitor uit te brengen aan de raad als een soort jaarverslag (naar analogie van de jaarlijkse WWB-monitor), dus los van de reguliere p&c-cyclus. Daarbij moet niet verwacht worden dat over alle 9 prestatievelden integrale verantwoording aan de raad wordt afgelegd volgens het vaste landelijke stramien. Het gaat erom zichtbaar te maken welke effecten zijn bereikt en bij de opzet van een dergelijke monitor wordt rekening gehouden met de wensen van de raad.

Voor wat een adequate beheersing van het uitgavenpatroon in meerjarenperspectief betreft, is de rekenkamer van mening dat inzicht in de potentiële zorgvraag kan bijdragen aan een meer realistische budgettering van de kosten.

De raad heeft bij de voorbereiding van het Wmo-beleid een proactieve rol genomen door het instellen van een raads werkgroep ten behoeve van het sturen van het besluitvormingsproces en het leggen van contacten met het maatschappelijke veld.

Tenslotte zou de raad binnen één jaar na het verschijnen van het rekenkamerrapport geïnformeerd moeten worden over de voortgang van de aanbevelingen. Dit is niet gebeurd ondanks het feit dat de Wmo lange tijd op de termijnagenda van de commissie SMZ heeft gestaan.

IV. CONCLUSIES

College en ambtelijke organisatie.

Op een aantal onderdelen zijn goede vorderingen gemaakt als het gaat om de opvolging van de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek naar de Wmo in 2007:

- de beleidsformulering voldoet aan de daaraan te stellen eisen van SM(A)RT-heid;
- de speerpunten van het beleid zijn geformuleerd in termen van te bereiken maatschappelijk effect;
- ook zijn er pogingen ondernomen om het beleid schematisch en in samenhang weer te geven;
- belangrijke afwegingen zijn gebaseerd op het principe van budgettaire neutraliteit in relatie tot de kwaliteit van de zorg. Dit heeft tot medio 2009 geleid tot een uitvoering binnen de financiële kaders zonder dat aan de kwaliteit getornd hoefde te worden.
- Het is ook te waarderen dat belangrijke beslisvoorstellen aan de raad zijn voorgelegd inclusief de financiële implicaties.
- Tenslotte is op gezette tijden verantwoording afgelegd over de uitvoering van de Wmo, hoewel de frequentie daarvan in 2007 hoger lag dan in 2008 en 2009. Momenteel wordt gedacht aan het opzetten van een separate jaarverantwoording over de Wmo.

Op enkele andere onderdelen moeten wij helaas vaststellen dat de voorgestelde verbeterpunten niet zijn opgepakt of nog niet tot het gewenste resultaat hebben geleid:

- Het gaat hierbij ten eerste om de concrete uitwerking van het Wmo beleid in de beleidsprogramma's van de programmabegroting. De doelstellingen zijn – op een enkele uitzondering na – niet geconcretiseerd in streefwaarden en indicatoren ontbreken veelal.
- Doordat ook geen nulmeting van de brede Wmo is gehouden, is het nauwelijks mogelijk om de mate van doelbereik van het Wmo beleid inzichtelijk te maken. Uit de verantwoordingsrapportages blijkt nu achteraf ook dat het antwoord op de vraag *'Wat hebben we bereikt'* – door het ontbreken van streefwaarden, indicatoren en een nulmeting – achterwege blijft.
- De rapportages beperken zich bovendien voornamelijk tot prestatieveld 6 (individuele voorzieningen) omdat hier destijds de meeste (politieke) belangstelling voor bestond.
- Van een integrale verantwoording over de Wmo in de jaarstukken – waarbij samenhangend inzicht wordt geboden tussen doelen, prestaties en kosten – is eveneens geen sprake.
- Bovendien laat de verantwoording betrekkelijk lang op zich wachten: het duurt tenminste 3 maanden na dato totdat de raad geïnformeerd wordt.
- Er is niet voldaan aan het raadsbesluit van oktober 2007 om aan de commissie SMZ te rapporteren over de voortgang van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport.
- Tenslotte wil de rekenkamer nogmaals de aandacht vestigen op een adequate beheersing van de kosten in meerjarenperspectief, zeker nu het Wmo budget voor de komende jaren onder flinke druk staat. Een beter inzicht in de ontwikkeling van de potentiële Wmo zorgvraag op lokaal niveau kan de realiteitswaarde van het benodigde budget vergroten. Niet alleen terugkijken naar (recente) ervaringscijfers, maar ook anticiperen op mogelijke toekomstige ontwikkelingen zodat – indien nodig – tijdig bijgestuurd kan worden.

Gemeenteraad.

De artikelen 147 t/m 158 van de Gemeentewet beschrijven de bevoegdheden van de raad. De belangrijkste raadsbevoegdheden zijn:

- het vaststellen van verordeningen (gemeentelijk wetgever);
  - het vaststellen van de begroting en de rekening (budgetrecht);
  - het controleren van de uitvoering van raadsbesluiten door het college.
- De raad heeft bij de voorbereiding van het Wmo beleid een proactieve rol genomen door het instellen van een raads werkgroep ten behoeve van het sturen van het besluitvormingsproces en het leggen van contacten met het maatschappelijke veld.
  - Wij willen een kritische noot plaatsen bij de mate waarin de raad zijn rol op het gebied van de Wmo heeft waargemaakt in de periode na de vaststelling van het Wmo beleidsplan (in de raad van april 2008). Op sommige belangrijke momenten heeft de raad niet adequaat gebruik gemaakt van zijn controlerende bevoegdheid. Hierdoor heeft de raad zichzelf tekort gedaan in zijn beleidsbepalende rol ten aanzien van het belangrijke Wmo dossier. Bij de vaststelling van het Wmo beleidsplan heeft de raad enkele essentiële vragen gesteld, die vervolgens bij de begroting (2009) zouden worden beantwoord. Het lijkt erop dat de raad niet heeft opgemerkt dat deze belofte vervolgens niet is ingelost.

Slotsom.

Alles overziend concluderen wij dat de gemeente Venlo het integrale beleidskader van de Wmo in zijn uitwerking van het beleid heeft losgelaten. Het beleidsplan Wmo 2008-2011 is opgesteld – omdat dit wettelijk was voorgeschreven – conform de eisen die door het rijk daaraan waren gesteld. De uitwerking van het beleid is vervolgens niet integraal in een Wmo programma weergegeven maar is qua informatie verdeeld over de bestaande (vijf) beleidsprogramma's. Daar is geen expliciete besluitvorming over geweest, maar de raad heeft daar ook geen vraagtekens bij gezet. Die uitwerking heeft in een enkel prestatieveld wel concrete vorm en invulling gekregen, in de meeste andere (nog) niet.

Daar waar van gemeentewege gesproken wordt over de Wmo houdt dat automatisch in dat het over de 'smalle Wmo' gaat (prestatieveld 6). Ook de Wmo rapportages en de verantwoording in de jaarstukken concentreren zich op deze onderdelen die vanaf 2007 nieuw voor de gemeente waren. Ook bij het budgettaire kader wordt de Wmo benaderd als de 'smalle' Wmo (individuele voorzieningen).

Het is aan de raad om te bepalen of deze keuze verdedigbaar is.

Maar tegelijkertijd concluderen wij dat de voorgehouden vertaling in de begroting niet geëffectueerd is, er is onvoldoende samenhangend inzicht geboden in doelen, prestaties en kosten van de Wmo en door het ontbreken van streefwaarden, indicatoren en een nulmeting is de mate van doelbereik ongewis.

Dit maakt de mate waarin de uitvoering van de Wmo succesvol is moeilijk zichtbaar en daarmee de sturing door de raad niet goed mogelijk. Wil de raad weten hoe de gemeente Venlo het Wmo-beleid uitvoert dan is dat op dit moment een zoekplaatje. Alle reden om een Wmo-monitor op te zetten¹³ aangezien, net als bij de WWB, de uitvoering van de Wmo wel degelijk een integraal en samenhangend doel kent te weten de burger zo lang als mogelijk in zijn eigen woon- en leefomgeving zelfstandig te laten functioneren.

---

¹³ Momenteel wordt door de wethouder gedacht aan het opzetten van een separate jaarverantwoording over de Wmo.

Bijlage 1: Antwoordbrief college (ontvangen d.d. 3-12-2009)

Vragenlijst t.b.v. nazorgonderzoek Wmo.

Basis:

- Rekenkamerrapport 'Meedoen tegen (w)elke prijs?', september 2007;
- Raadsbesluit nr. 63 d.d. 31 oktober 2007.

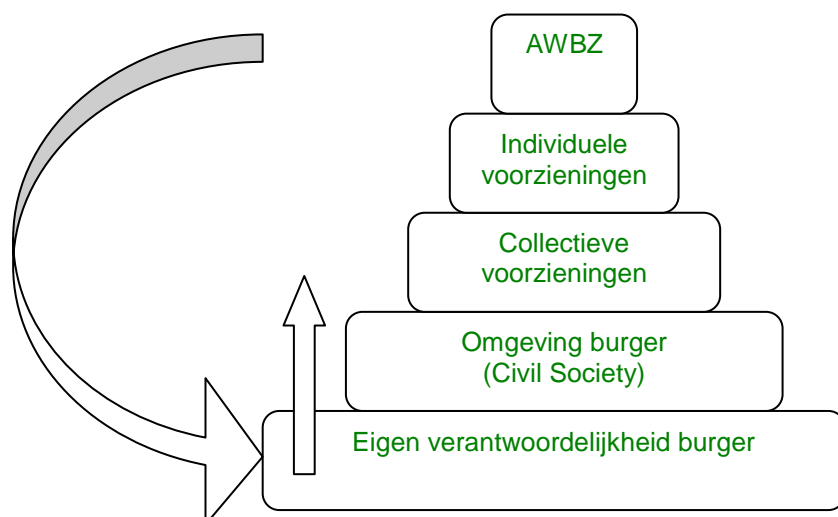
Vragen:

N.B. Alle vragen hebben betrekking op de periode vanaf de besluitvorming door de raad (oktober 2007) tot en met heden (oktober 2009).

Vooraf:

We staan aan de vooravond van een gemeentelijke herindeling. Als uitvloeisel van de nieuwe stadsvisie worden er een 5-tal nieuwe integrale beleidsprogramma's ontwikkeld. Een van deze programma's betreft Stad van actieve mensen. In dit programma is de doelstelling opgenomen "iedereen moet kunnen meedoen binnen zijn of haar mogelijkheden". Het huidige programma Participatie, het programma Achilles en het WMO beleid vinden hun inbedding in het nieuwe programma Stad van Actieve Mensen. Dit stelt de raad nog beter in staat om integraal te sturen en monitoren. Daarnaast bieden de door de raad vastgestelde Visie hulpverlening en Visie Wonen, Welzijn en Zorg de benodigde kaders waarbinnen de uitvoering van de WMO in Venlo gestalte krijgt.

Binnen de AWBZ zijn diverse maatregelen genomen die direct consequenties voor de gemeente hebben. Juist omdat er nog veel onduidelijkheid bestaat omtrent de omvang van de consequenties, is duidelijke en heldere communicatie vanuit onze gemeente erg belangrijk. Het is belangrijk om aan burgers, maatschappelijke partners en zorgaanbieders duidelijk te maken dat onze gemeente geen taken van de AWBZ over neemt. Immers de eigen verantwoordelijkheid van de burger en zijn omgeving gelden als vertrekpunt. Onze gemeente zorgt samen met partners voor voldoende adequate collectieve voorzieningen (bijvoorbeeld via Wonen- Welzijn-Zorg) waardoor mensen in staat worden gesteld om zoveel en zolang als mogelijk op zichzelf te blijven wonen.

Wmo beleid.

- *Is het Wmo beleid zodanig gestructureerd dat de samenhang en sortering in één oogopslag inzichtelijk is?*

In het beleidsplan Wmo 2008-2011 is op pagina 29 een schema opgenomen waarin de hoofddoelstelling is uitgesplitst in subdoelstellingen (van algemeen naar specifiek) en vervolgens in activiteiten.

- *Is hierbij een doelenboom gehanteerd?*

Ja.

- *Is het Wmo beleid Specifiek, Meetbaar, Realistisch en Tijdgebonden (SMART) geformuleerd?*

Bij de opzet van het beleidsplan Wmo is gekozen voor een kadernotitie. In de bestuurlijke reactie op het rekenkamerrapport is dit destijds ook aangekondigd. Dit betekent dat in dit document niet een gedetailleerde SMART-uitwerking is opgenomen, met name ook omdat anders een overlap met de beleidsprogramma's zou ontstaan.

Het beleidsplan is voor een belangrijk deel een inventarisatie van bestaand beleid dat onder de prestatievelden van de Wmo kan worden begrepen. De nieuwe elementen zitten met name in de velden 3 t/m 6, kortweg Wmo-smal genoemd.

Hieronder informatie over indicatoren c.q. over de plaats waar deze kan worden gevonden.

1. Sociale samenhang en leefbaarheid in wijken en buurten.

Betreft regulier beleid gericht op het in stand houden en ontwikkelen van algemene voorzieningen, wijkgericht werken e.d.

Monitoring geschiedt deels via de jaarlijkse stadspeiling.

2. Ondersteuning van jeugdigen met problemen en van ouders.

Dit betreft een onderdeel van het programma Achilles. De specificering, monitoring en verantwoording is aldaar te vinden. Als belangrijke ontwikkeling noemen we de opzet van centra voor jeugd en gezin.

3. Informatie, advies en cliëntondersteuning.

De structuur van informatievoorziening is bij dit onderdeel beschreven. Het Wegwijzerloket vormt hierin een belangrijke schakel. In de stadspeiling 2006 is, bij wijze van nulmeting, de bekendheid met het Wegwijzerloket gemeten: 63% (ook opgenomen in de Wmo-bijlage bij de jaarrekening 2008). De stadspeiling 2009 geeft 46% aan, een flinke daling die we niet kunnen verklaren. Door Wel.kom zelf, maar ook in de Wmo-kranten, die sinds 2007 tweemaal per jaar huis aan huis zijn verspreid, is steeds informatie gegeven over het bestaan van deze loketten. De reden achter deze daling behoeft derhalve nog enig onderzoek. Dit wordt ook meegenomen in de heroverweging van de positie en invulling van de wegwijzerloketten mede in relatie tot de ontwikkelingen Wel.kom. Hiervan is de raad inmiddels in kennis gesteld.

4. Ondersteuning mantelzorg en vrijwilligers.

Beleidsmatig heeft dit, via subsidiëring, veel aandacht gekregen, mede vanwege de preventieve functie ten aanzien van professionele individuele voorzieningen. In de Wmo-bijlage bij de jaarrekening 2008 is een nulmeting opgenomen. Het aantal vrijwilligers in de informele zorg is vermeld. De deelname van mantelzorgers aan respijtzorg is slechts

genoemd. Dat kon nog niet met een cijfer kon worden aangegeven. Het bepalen van een correcte en herhaalbare meetprocedure bleek lastig. Het blijft een aspect dat meetwaardig is, maar de juiste indicator moet nog worden bepaald en zal in het programma Stad van Actieve Mensen worden opgenomen.

5. Deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met beperkingen.

Het beleid wonen-welzijn-zorg vormt hiervan het belangrijkste element. In 2008 is een visie WWZ door de raad vastgesteld. Op basis hiervan is de notitie 'Thuis zijn in de buurt' (integraal beleid voor dagvoorzieningen in buurt en wijk) verschenen. Momenteel wordt gewerkt aan het uitvoeringsprogramma WWZ 2010. Hierin worden concrete en meetbare doelstellingen vermeld.

6. Individuele voorzieningen voor mensen met beperkingen.

Dit vormt de kern van de Wmo-smal. In het beleidsplan Wmo krijgt dit de meeste aandacht. Met dit prestatieveld is immers een nieuwe en omvangrijke taak bij de gemeente terecht gekomen. Naast de oud WVG-voorzieningen gaat het ook om de hulp bij het huishouden (HbH). Gelet op de omvang van het cliëntenbestand, het budget en de mogelijke risico's heeft dit bij de invoering van de Wmo de grootste prioriteit gekregen. Zoals in het bestuurlijk wederhoor op het rekenkamerrapport is vermeld, geldt als uitgangspunt dat met de Wmo-verordening (op basis van een VNG-model), het Wmo-besluit en het Verstrekkingenboek de gemeente voldoet aan de compensatieplicht, zoals vermeld in de wet. Wat vervolgens moet worden gemeten is de kwaliteit van uitvoering. Hiertoe is in 2008 een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Via een RIB is de raad hiervan in kennis gesteld. De belangrijkste resultaten zijn tevens opgenomen in de Wmo-bijlage bij de jaarrekening 2008. In 2010 zal het onderzoek worden herhaald. In het najaar van 2008 is een project 'kwaliteit van de dienstverlening' gestart met medewerking van alle partners in de uitvoering. Via een RIB is de raad medio 2009 geïnformeerd over de resultaten hiervan.

7. Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en bestrijding huiselijk geweld.

8. Openbare geestelijke gezondheidszorg.

9. Verslavingsbeleid.

Deze prestatievelden zijn reeds vele jaren onderwerp van het beleid van de gemeente Venlo, zijnde centrumgemeente voor Noord- en Midden Limburg. De ontwikkeling van het beleid vindt plaats in een specifiek overlegcircuit, waarbij kerngemeenten, instellingen en ervaringsdeskundigen zijn betrokken. Jaarlijks resulteert dit in een subsidieprogramma. De indicatoren op dit gebied zijn onderdeel van het programma Participatie.

- *Is het Wmo beleid geformuleerd in termen van maatschappelijk effect?*

De beoogde maatschappelijke effecten zijn geformuleerd in het beleidsplan Wmo en in de programma's Achilles en Participatie.

- *Zijn de voornoemde aanbevelingen in het Wmo beleidsplan gerealiseerd?*

Verwijzend naar de toelichting die bij de prestatievelden is gegeven zijn wij van oordeel dat hiervan sprake is. In de verschenen rapportages is een nadere uitwerking te vinden.

1. Inzicht in doelbereik.

- *Is de mate van doelbereik inzichtelijk gemaakt met behulp van meetbare indicatoren en zijn de doelstellingen in streefwaarden uitgedrukt?*

Zie de informatie bij vraag 1.

- *Is een nulmeting opgesteld om de startsituatie inzichtelijk te maken?*

Zie de informatie bij vraag 1.

- *Zijn de voornoemde aanbevelingen in het Wmo beleidsplan gerealiseerd?*

Verwijzend naar de toelichting die bij vraag 1 is gegeven zijn wij van oordeel dat hiervan voor een belangrijk deel sprake is.

2. Kwaliteit en kosten.

- *Zijn de verschillende beleidsuitgangspunten (het beoogde kwaliteitsniveau en budgettaire neutraliteit) op consistente wijze met elkaar in verband gebracht?*

Wat betreft de individuele voorzieningen bestaan kwaliteitsafspraken met het CIZ en de aanbieders van diensten en hulpmiddelen. De eerste periode bleef het CIZ onder de norm, hetgeen heeft geleid tot een boete en een intensief verbetertraject, uitmondend in een nieuw contract.

Op basis van contracten met daarin kwaliteitselementen en tarieven zijn de afgelopen jaren uitgaven gedaan die passen binnen het principe van budgettaire neutraliteit. Zie de rapportages.

- *Is het uitgangspunt van budgettaire neutraliteit gerealiseerd zonder dat concessies zijn gedaan ten aanzien van de bestaande kwaliteit?*

Ja. In de jaren 2007, 2008 en 2009 is de uitvoering van de Wmo-smal gerealiseerd binnen het budget dat hiervoor beschikbaar was, met het kwaliteitsniveau zoals neergelegd in verordening, besluit en verstrekkingenboek en vertaald in contracten met instellingen. Niet bestede middelen zijn opgenomen in een Wmo-egaliseringsreserve, waarmee eventuele tekorten in volgende jaren kunnen worden gedekt.

- *Zijn besluiten m.b.t. uitbesteding gedaan mede op basis van kostenoverwegingen?*

Ja. In 2009 heeft een aanbesteding plaats gehad van trapliften en van HbH. Naast kwaliteit gold het kostenaspect hierbij als een belangrijk criterium.

- *Is bij de contractonderhandelingen in 2008 rekening gehouden met de vorenstaande aanbeveling?*

Zie het antwoord op voorgaande vraag. We merken hierbij op dat vanaf 2010 de budgettaire neutraliteit onder grote spanning komt te staan. De belangrijkste oorzaak zijn de nieuwe tarieven voor HbH en een wetwijziging, waardoor de inzet van alfa-hulpen sterk in het gedrang komt. Dit in combinatie met het feit dat de nieuwe landelijke verdeling van Wmo-gelden voor Venlo negatief uitpakt. Zie de informatie in de Prorap 2009-2.

- *Zijn beslisvoorstellen aan de raad voorgelegd waarbij inzicht in de financiële consequenties daarvan ontbrak?*

De afgelopen periode zijn geen beslisvoorstellen voorgelegd, afgezien van visie-documenten. In 2010 zal een nieuwe Wmo-verordening aan de raad worden voorgelegd. In dat voorstel zal een financiële paragraaf worden opgenomen.

3. Sturen-beheersen-toezien-verantwoorden.

- *Is in het Wmo beleidsplan samenhang aangebracht tussen doelen, activiteiten en budgetten?*

Zie het schema op pagina 29 van het beleidsplan Wmo en de financiële bijlage.

- *Is op adequate wijze periodieke verantwoording aan de raad afgelegd?*

Naast programmarapportages is, om eerder vermelde redenen, de verantwoording aan de raad toegespitst op prestatieveld 6. Het betrof een nieuw beleidsveld met grote risico's, zowel financieel als op het punt van kwaliteit. In de eerste periode is gekozen voor frequente afzonderlijke rapportages. De Wmo-raads werkgroep gaf mede richting aan de aard en de vorm van deze rapportages. Vanaf de verantwoording 2008 zijn ze ingebed in de reguliere p&c-cyclus. Sinds de invoering van de Wmo zijn de volgende documenten aan de raad aangeboden:

- ◇ RIB 2007-35 Rapportage Wmo, prestatieveld 6, januari 2007.
- ◇ RIB 2007-59 Rapportage Wmo, prestatieveld 6, 1^e kwartaal 2007
- ◇ RIB 2007-101 Rapportage Wmo, prestatieveld 6, 1^e half jaar 2007.
- ◇ RIB 2008-21 Rapportage Wmo, prestatieveld 6, t/m 3^e kwartaal 2007.
- ◇ RIB 2008-82 Rapportage Wmo, prestatieveld 6, 2007 (inclusief informatie over het klanttevredenheidsonderzoek).
- ◇ RIB 2008-114 Rapportage Wmo, prestatieveld 6, 1^e half jaar 2008.
- ◇ Kerncijfers individuele Wmo-voorzieningen 2008, bijlage bij jaarrekening.
- ◇ RIB 2009-82 Rapportage project Kwaliteit van de dienstverlening.
- ◇ Prorap 2009-2, bijlage III, Actualisering Wmo-ramingen.

- *Is in die periodieke verantwoording antwoord gegeven op de '3W-vragen': wat hebben we bereikt, wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft dat gekost?*

Antwoorden op deze vragen zijn terug te vinden in de rapportages.

- *Is de potentiële omvang van de zorgvraag inzichtelijk gemaakt en is deze informatie toegepast bij het budgetteren van de kosten?*

Nee. In de bestuurlijke reactie op het rekenkamerrapport is vermeld dat de potentiële zorgvraag theoretisch aanzienlijk groter is dan het feitelijk beroep dat op voorzieningen wordt gedaan. Vanwege de aanwezigheid van mantelzorg en andere vormen van vrijwillige (informele) hulp geldt de potentiële vraag niet als norm bij het budgetteren van de kosten. De raming van uitgaven is gebaseerd op ervaringsgegevens die elk kwartaal worden geactualiseerd. In de meerjarenraming wordt rekening gehouden met een jaarlijkse groei van de zorgvraag zoals deze door het rijk wordt voorzien. Die groei heeft te maken met de vergrijzing en de vermaatschappelijking van de zorg.

Bijlage 2: SM(A)RT-heid beleidsplan Wmo / prestatieveld 6.

SMRT-criteria.

Voor de beoordeling van de SM(A)RT-heid van de geformuleerde Wmo-beleidsdoelen hebben wij dezelfde definities voor 'SMRT' gehanteerd als bij het rekenkameronderzoek naar de Wmo van 2007. Voor de volledigheid worden deze hieronder opgesomd:

- Specifiek:** de beschrijving van de doelstelling moet maar voor één uitleg vatbaar zijn: eenduidig te interpreteren. Ook een duidelijke beschrijving welke ambitie wordt nagestreefd of tot welke doelgroep of gebied het beleid wordt afgebakend, draagt bij aan de mate van specificatie.
- Meetbaar:** de mate waarin een meting van de doelstelling mogelijk is; er dient sprake te zijn van een indicator en bij voorkeur een streefwaarde.
- Realistisch:** de mate waarin de haalbaarheid van de doelstelling is onderbouwd (realiteitsgehalte). Is de startsituatie (nulmeting) bekend? Wat is de beïnvloeding van de gemeente op het realiseren van de doelstelling? Zijn landelijke streefcijfers bekend op basis waarvan het realiteitsgehalte van de doelstelling beoordeeld kan worden?
- Tijdgebonden:** aangegeven is op welke termijn (tijdstip) de doelstelling moet zijn gehaald.

Beoordeling.

- **Specifiek:**

De doelstelling van prestatieveld 6 is als volgt geformuleerd: (pag. 25):

Mensen met een beperking moeten kunnen meedoen in de samenleving.

De doelgroep is benoemd: *'mensen met een beperking'*.

De ambitie is beschreven: *'moeten kunnen meedoen in de samenleving'*. Datgene wat het college verstaat onder *'meedoen in de samenleving'* is nader geconcretiseerd in:

- a. een huishouden te voeren,*
- b. zich te verplaatsen in en om de woning,*
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel,*
- d. anderen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.*

Oordeel: voldoende – goed

- **Meetbaar:**

Ten aanzien van de meetbaarheid van dit prestatieveld is beschreven dat: *'vooral de kwaliteit van de uitvoering in de gaten moet worden gehouden.'* (pag. 26). Verder is aangegeven dat de kwaliteit van het proces van informatie/advies tot en met het verstrekken van de voorziening vlot en klantgericht moeten verlopen. Dit wordt getoetst aan de hand van de volgende aspecten:

- Rechtmatigheid (steekproefgewijs).
- Doelmatigheid (voorzieningen moeten gebruikt worden voor het doel waarvoor ze zijn verstrekt).
- Doorlooptijd.

- Samenwerking tussen instellingen.

Oordeel: redelijk.

Motivatie: de indicatoren zijn weliswaar benoemd, maar de streefwaarden zijn onduidelijk, behalve dat de kwaliteitscriteria *'vlot en klantgericht'* worden toegepast.

- Realistisch:

De haalbaarheid van de doelstelling is onderbouwd op pagina 26: *'het stelsel van voorzieningen dat met verordening en besluit is vastgelegd gaat er van uit dat mensen hiermee toereikend worden gecompenseerd in hun beperking.'*

Verder is de startsituatie beschreven: *'sinds de invoering van de Wmo verloopt de dienstverlening nog niet zoals we willen'*.

De beïnvloeding van de gemeente komt tot uitdrukking in het navolgende: *'in samenwerking met de gecontracteerde instellingen willen we flink hierop inzetten'*.

Daarnaast is de financiële haalbaarheid in kaart gebracht (pag. 27).

Oordeel: voldoende, omdat aspecten m.b.t. de haalbaarheid wél zijn beschreven, maar niet zijn gekwantificeerd (de mate waarin ontbreekt).

- Tijdgebonden:

De doelstelling *'mensen met een beperking moeten kunnen meedoen in de samenleving'* geeft een permanent streven aan. Er is niet aangegeven op welke termijn de doelstelling moet zijn gehaald (wanneer we tevreden zijn), maar dat geldt wel voor de concrete acties die aan de doelstelling ten grondslag liggen. Bijv. op pag. 26: *'het voorgaande zal in het najaar van 2008 leiden tot concrete voorstellen voor een verbetering van de regelingen.'* En op pag. 27: *'eind 2008 wordt besloten of hiervan gebruik wordt gemaakt.'*

Oordeel: voldoende, omdat in de concrete acties die genomen worden in het kader van de (brede en permanente) doelstelling tijdsbepalingen zijn aangegeven.

Bijlage 3: Chronologisch overzicht Wmo-gerelateerde documenten

Periode: 2007 - november 2009

I. Beleids- en begrotingsdocumenten

Document	Onderwerp	Datum raad / raadsnummer
Programmabegroting 2008-2011	Raming van baten (integratie-uitkering Algemene uitkering) en lasten Wmo. Schets risicoprofiel i.v.m. onzekerheid ontwikkeling zorgvraag.	Nov. 2007 RV* 2007-74
Beleidsplan Wmo 2008-2011	Beschrijving van het meerjarige Wmo-beleid, inclusief uitgangspunten van het beleid, speerpunten, doelstellingen, aanpak en de inhoudelijke beschrijving van de prestatievelden en een indicatieve meerjarenbegroting 2008-2011.	23-4-2008 RV 2008-24
Kadernota 2009	Geen bijzonderheden m.b.t. Wmo vermeld.	Mei 2008
1 ^e wijziging verordening Wmo	Vaststelling van de eerste wijziging van de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Wmo.	2-7-2008 RV 2008-48
Programmabegroting 2009-2012	De Wmo maakt onderdeel uit van het beleidsprogramma Participatie. Tevens raming van baten en lasten Wmo. In de financiële begroting is een stijging van het Wmo-budget opgenomen op basis van de mei-circulaire uit het Gemeentefonds.	Nov. 2008 RV 2008-100
Kadernota 2010	Bij onderdeel '(deels) ongedekte claims'(pag. 1-12): <i>aanspraak op Wmo vervoerbudgetten wordt kleiner.</i> Er is geen financiële vertaling van deze verwachting opgenomen.	Mei 2009

II. Verantwoordingsdocumenten

Document	Onderwerp	Datum raad / raadsnummer
2007		
Rapportage Wmo, prestatieveld 6 individuele voorzieningen (Wmo-smal). Januari 2007.	Geen aanleiding om wijzigingen aan te brengen in het huidige verstrekkingenbeleid. Vanwege de onvolledigheid van het cijfermateriaal werd het niet zinvol geacht dit aan de rapportage toe te voegen.	April 2007 RIB** 2007-35
Idem. 1 ^e kwartaal 2007	De rapportage geeft geen aanleiding tot bijstelling van het vastgestelde beleid. De realisatiecijfers over het eerste kwartaal leiden tot een prognose die valt binnen het beschikbare budget.	Juni 2007 RIB 2007-59
Idem. 1 ^e halfjaar 2007.	De realisatiecijfers leiden tot een prognose die valt binnen het beschikbare budget. De tendens is niettemin duidelijk dat op termijn een tekort zal ontstaan. Maatregelen zijn nodig om die tendens tijdig om te buigen.	September 2007 RIB 2007-101
Idem. Jan-sept. 2007.	Verwacht wordt dat 2007 financieel positief wordt afgesloten. Geen aanleiding voor (beleids-)wijzigingen.	Februari 2008 RIB 2008-21
Idem. 2007.	De realisatiecijfers 2007 vallen binnen het beschikbare Wmo-budget. Het grootste knelpunt lag bij de indicatie. Naast toepassing van een sanctie is onderzoek uitgevoerd naar oorzaken en ingezet op verbeteracties. Positief resultaat klanttevredenheidsonderzoek.	Juli 2008 RIB 2008-82
Jaarrekening 2007	Financiële verantwoording Wmo. Besluit tot instellen egalisatiereserve Wmo en toevoeging van € 1 miljoen uit het rekeningresultaat aan deze reserve.	21-5-2008 RV 2008-28
2008		
Rapportage Wmo, prestatieveld 6 individuele voorzieningen (Wmo-smal). 1 ^e halfjaar 2008.	Op basis van de realisatiecijfers is er geen risico dat het Wmo-budget ontoereikend zal zijn. De gemeente voert steekproefsgewijs kwaliteits-toetsen uit. De meerjarenraming geeft vanaf 2010 een tekort te zien waarop beleidsmatig moet worden ingespeeld.	Oktober 2008 RIB 2008-114

Programmarapportage 2008-2	Budgetverhoging Wmo als gevolg van verhoging van de integratie-uitkering uit het Gemeentefonds.	7 november 2008 RV 2008-109.
Jaarrekening 2008	Programma Participatie: 622 Huishoudelijke verzorging Wmo: € 944.000 'voordeel'. Bijlage IV: Kerncijfers individuele Wmo-voorzieningen.	1 juli 2009
2009		
Rapportage project Kwaliteit van de dienstverlening, prestatievelden 3 en 6.	In de contracten met Wmo-instellingen zijn afspraken vastgelegd m.b.t. de kwaliteit van de dienstverlening. Het project was gericht op alle aspecten van de dienstverlening t.a.v. individuele Wmo-voorzieningen met als doel om knelpunten in de keten op te sporen en afspraken met de partners te maken over verbeteringen. Meting onderlinge waardering van de partners: resultaat 6,8.	Juli 2009 RIB 2009-82
Programmarapportage 2009-1	Geen bijzonderheden vermeld.	8 juli 2009 RV 2009-47
Programmarapportage 2009-2	Bijlage III, Actualisering Wmo-ramingen. Er wordt een overschrijding van het Wmo-budget gerapporteerd, die gedekt wordt uit de egalisereserve. De overschrijding zal in 2010 en volgende jaren oplopen. Er zullen voorstellen aan de raad worden gedaan voor terugdringing van deze overschrijding.	25 november 2009 RV 2009-96

III. Overige documenten

Document	Onderwerp	Datum / raadsnummer
Notitie Evaluatie werkgroep Wmo van de commissie SMZ***	Evaluatie functioneren raads werkgroep Wmo over de periode 2006-2008 en ontbinding (i.v.m. volbrenging van haar taken).	Commissie SMZ 2 juni 2008

* RV: raadsvoorstel en –besluit.

** RIB: raadsinformatiebrief.

*** SMZ: Sociaal Maatschappelijke Zaken.

Bijlage 4: Onderzoeksverantwoording

Onderzochte documenten (chronologisch)

- Rapportage Wmo, prestatieveld 6 (Wmo-smal), januari 2007 (RIB nr. 35, april 2007).
- Rapportage Wmo, prestatieveld 6 (Wmo-smal), 1^e kwartaal 2007 (RIB nr. 59, juni 2007).
- Verslag commissie SMZ d.d. 13 juni 2007.
- Rapportage Wmo, prestatieveld 6 (Wmo-smal), 1^e halfjaar 2007 (RIB nr. 101, sept. 2007).
- Verslagen van de vergaderingen van de raadscommissie SMZ over de periode oktober 2007 tot en met september 2009.
- Programmabegroting 2008-2011 gemeente Venlo, oktober 2007.
- Rapportage Wmo, prestatieveld 6 (Wmo-smal), januari - september 2007 (RIB nr. 21, febr. 2008).
- Beleidsplan Wmo 2008-2011 gemeente Venlo, vastgesteld bij raadsbesluit d.d. 23 april 2008.
- Notulen raadsvergadering d.d. 23 april 2008 en verslag commissie SMZ d.d. 9 april 2008 (behandeling beleidsplan Wmo).
- Kadernota 2009 gemeente Venlo, mei 2008.
- Jaarrekening 2007 gemeente Venlo, mei 2008.
- Notitie Evaluatie Werkgroep Wmo van de raadscommissie SMZ, 2 juni 2008.
- 1^e wijziging verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Venlo (Wmo-verordening), vastgesteld bij raadsbesluit d.d. 2 juli 2008.
- Rapportage Wmo, prestatieveld 6 (Wmo-smal), januari - december 2007 (RIB nr. 82, juli 2008).
- Rapportage Wmo, prestatieveld 6 (Wmo-smal), 1^e halfjaar 2008 (RIB nr. 114, okt. 2008).
- Programmabegroting 2009-2012 gemeente Venlo, oktober 2008.
- Verslag commissie FBV d.d. 23 oktober 2008 (behandeling programmabegroting 2009).
- Notulen raadsvergadering d.d. 7 november 2008 (behandeling programmabegroting 2009).
- Programmarapportage 2008-2, raadsbesluit nr. 109, 7 november 2008.
- Kadernota 2010 gemeente Venlo, mei 2009.
- Jaarrekening 2008 gemeente Venlo, juli 2009.
- Rapportage project Kwaliteit van de dienstverlening, prestatievelden 3 en 6 (RIB nr. 82, juli 2009).
- Programmarapportage 2009-1 gemeente Venlo, raadsbesluit nr. 47, 8 juli 2009.
- Programmarapportage 2009-2 gemeente Venlo, raadsbesluit nr. 96, 25 nov. 2009.
- Notulen raadsvergadering d.d. 25 november 2009 (behandeling Prorap 2009-2).

Interviews

Dhr. R. Testroote, wethouder (portefeuillehouder Welzijn en Zorg vanaf 1-1-2010).
Mevr. A. van Alderwegen-de Vries, hoofd afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling.
Gecombineerd interview d.d. 4 maart 2010.

Mevr. M. Gerrits-Driessen, beleidsadviseur Participatie (afd. Maatschappelijke Ontwikkeling).
Dhr. A. Wijers, beleidsadviseur Maatschappelijke Ontwikkeling.
Gecombineerd interview d.d. 11 maart 2010.